

Siseministri määruste muutmine seoses andmevahetuslahenduste kasutusele võtmisega eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu on välja töötatud, et ajakohastada välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogusse (edaspidi *LTR-i andmekogu*) kantavate andmete loetelu, LTR-i andmekogu ja migratsioonijärelevalve andmekogu (edaspidi *MIGIS*) andmeandjate loetelu ning sätestada LTR-i andmekogus ja MIGIS-es andmelao regulatsioon.

Eelnõu on seotud välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse (*rändemenetluste tõhustamine*)¹ muudatustega, millega võimaldatakse välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda riigiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel, st edastada Eestis elamise ja töötamise andmeid ning dokumente eri riigiasutustele Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi *PPA*) kaudu, lähtudes andmete ühekordse esitamise põhimõttest, ning muudatustega, millega on loodud õiguslikud alused, et PPA, Maksu- ja Tolliameti (edaspidi *MTA*) ja Tööinspeksiooni (edaspidi *TI*) andmekogud saaksid edaspidi vahetada välismaalase Eestis töötamise andmeid X-tee kaudu.

Eelnõuga tehakse järgmised olulisemad muudatused:

- LTR-i andmekogusse kantavate andmete loetelu täiendatakse andmetega, mis on vajalikud töötamise registri (edaspidi *TÖR*) kande tegemiseks;
- LTR-i andmekogu andmete säilitamise regulatsiooni täiendatakse, et see ühtiks TÖR-i kantavate andmete osas TÖR-i andmete säilitamise nõuetega;
- LTR-i andmekogus ja MIGIS-es ajakohastatakse andmeandjate regulatsiooni, et oleks selge, milliseid töökeskkonna andmekogust saadud andmeid LTR-i andmekogus ja MIGIS-es töödeldakse;
- LTR-i andmekogus ja MIGIS-es sätestatakse andmelao regulatsioon.

Eelnõuga muudetakse järgmisi siseministri määruseid:

- 1) 18. detsembri 2023. aasta määrus nr 27 „Välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu põhimäärus“ (edaspidi *määrus nr 27*);
- 2) 22. märtsi 2023. aasta määrus nr 6 „Migratsioonijärelevalve andmekogu põhimäärus“ (edaspidi *määrus nr 6*).

1.2. Ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi nõunik Eva Lillemäe (Eva.Lillemae@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusnõunik Maret Saanküll (Maret.Saankyll@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa Keelelahenduste eesti keele vanemtoimetaja Tiina Alekõrs (tiina@luisa.ee).

¹ [RT I, 17.04.2025, 2.](#)

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse:

- 1) määrust nr 27 avaldamismärkega RT I, 25.04.2025, 28;
- 2) määrust nr 6 avaldamismärkega RT I, 25.04.2025, 15.

Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga. Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega. Eelnõu on seotud välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse (*rändemenetluste tõhustamine*) eelnõu muudatustega, mis jõustuvad 1. jaanuaril 2026. aastal. Samuti on eelnõu seotud tervise- ja tööministri määruse „Tervise- ja tööministri 18. veebruari 2021. aasta määruse nr 4 „Töökeskonna andmekogu põhimäärus“ muutmine“ eelnõuga ning Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. aasta määruse nr 21 „Maksukohustuslaste registri põhimäärus“ muutmine“ eelnõuga.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmest paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 muudetakse määrust nr 27.

Eelnõu § 1 punktidega 1 ja 2 muudetakse määruse nr 27 § 2 lõiget 3 ja § 6. Määruse nr 27 § 2 lõikes 3 on sätestatud, et LTR-i andmekogu andmeid kasutatakse riigi julgeoleku ja siseturvalisuse tagamiseks sündmuste ennetamisel, avastamisel ja analüüsimisel ning statistilistel eesmärkidel, ja sama määruse §-ga 6 reguleeritakse andmekogu ülesehitust. Määruse nr 27 § 2 lõikest 3 jäetakse välja sõnad, mille kohaselt täidetakse neid eesmarke „koos infosüsteemidega, mida kasutatakse Politsei- ja Piirivalveameti töös“. Sätet muudetakse, kuna eespool nimetatud eesmarke täidetakse küll LTR-i andmekogu andmetega, kuid mitte LTR-i andmekogus ning LTR-i andmekogu andmeandjad on juba loetletud kehtiva põhimääruse §-s 12. Määruse nr 27 § 6 senine tekst loetakse lõikeks 1 ning paragrahvi täiendatakse lõikega 2 tulenevalt vajadusest kajastada LTR-i andmekogu andmete kasutamine PPA andmelaos ALIS, mille abil koostatakse statistikat ja tehakse andmeanalüüsi. Andmekaitse Inspeksioon (edaspidi AKI) on PPA andmekogude üle järelevalve teostamisel jõudnud järeldusele², et PPA andmekogusid tuleks õigusselguse eesmärgil täiendada andmelao ALIS regulatsiooniga. Muudatuse kohaselt on LTR-i andmekogu osaks andmeladu, mis koosneb LTR-i andmekogu andmetest, ja nende andmete säilitamisele kohaldatakse LTR-i andmekogu andmete säilitamise regulatsiooni.

Eelnõu § 1 punktiga 3 jäetakse määruse nr 27 § 10 punktist 4 välja sõna „taotlemise“. Muudatusega täpsustatakse andmekoosseisu, mis kantakse LTR-i andmekogusse lühiajalise Eestis töötamise kohta. Muudatus on tingitud sellest, et LTR-i andmekogus on välismaalaste seaduses sätestatud töötamise alus märgitud nii taotlemisel kui ka lühiajalise töötamise registreerimisel. Kehtiv sõnastus on ekslik ja jääb mulje, et LTR-i andmekogusse kantakse üksnes taotluses märgitud välismaalase töötamise alus. Muudatus on tehniline ning tehakse õigusselguse eesmärgil.

² Väljavõte: „AKI arvates, isegi kui andmeladu täidab igapäevaseid andmekogu eesmärkides seatud ülesandeid ehk andmete vormile, säilitamisele, juurdepääsudele, turvanõuetele vm nõuete osas erisusi ette ei nähta, võib selle äramainimine põhimääruses aidata kaasa läbipaistvuse tagamisele. Andmekogu tervikpilt peaks olema kooskõlas selle reaalsete tegevustega. Nii tuleks andmekogu põhimääruses ära nimetada, et andmekogu osaks on mh ka andmeladu.“

Eelnõu § 1 punktiga 4 täiendatakse määruse nr 27 § 10 punktidega 22–27. Määruse nr 27 §-ga 10 sätestatakse andmed, mis kantakse andmekogusse lühiajalise Eestis töötamise kohta. Muudatusega täiendatakse loetelu järgmiste andmetega: maksukorralduse seaduse § 25¹ lõikes 4 või 5 nimetatud töötamise liik, tööaja määr, Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) registrinumber, töötamise alustamise kuupäev, töötamise lõpetamise kuupäev ja alus, töökoha asukoht. LTR-i andmekogusse kantavate andmete loetelu täiendatakse selleks, et tagada õigusselgus ja läbipaistvus, ning sinna kantakse täiendavad andmed, mis on vajalikud TÖR-i kande tegemiseks. Tegemist on maksukohustuslaste registri põhimääruse³ § 53 lõike 2 punktides 5–6, 9, 11 ja 13 nimetatud andmetega. Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) registrinumbri puhul on TÖR-i tähenduses tegemist töökoha asukoha andmetega. Muudatuse tulemusena tekib tööandjal võimalus sisestada TÖR-i kandeks vajalikud andmed LTR-i andmekogusse, kust need – pärast seda, kui PPA on teinud välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise otsuse – liiguvad X-tee kaudu edasi TÖR-i. TÖR-i andmeid saab tööandja vajaduse korral hiljem muuta MTA e-teenuste keskkonnas. LTR-i andmekogust X-tee kaudu andmete edastamine TÖR-i vähendab tööandjate halduskoormust ning muudab välismaalase tööle võtmise mugavamaks ja kiiremaks.

Eelnõu § 1 punktiga 5 täiendatakse määrust nr 27 §-ga 11¹. Määruse nr 27 §-ga 11¹ sätestatakse, millised andmed kantakse LTR-i andmekogusse lühiajalise Eestis töötamise registreeringu kohta. Muudatuse kohaselt kantakse andmekogusse järgmised andmed: registreeringu number, registreeringu kehtivuse algus- ja lõppkuupäev, registreeringu alusel lubatud töötamise päevade arv, registreeringu staatus ja registreeringu kehtetuks tunnistamise korral kuupäev, millest alates on registreering kehtetu. Lisaks eeltoodule kantakse lühiajalise Eestis töötamise registreeringu kohta LTR-i andmekogusse välismaalase Eesti isikukood (§ 7 punkt 3), ees- ja perekonnanimi (§ 7 punktid 1 ja 2), sünniaeg (§ 7 punkt 4), sugu (§ 7 punkt 5), tööandja nimi ja kood (§ 8 lõike 1 punktid 1–3, § 8 lõike 2 punktid 1–4, § 8 lõike 3 lõiked 1–2 § 8 lõike 5 punktid 1–2), töötamise alus VMS-i järgi (§ 10 punkt 4) ning kehtetuks tunnistamise korral kehtetuks tunnistamise õiguslik alus (§ 11 punkt 9), otsuse kuupäev ja number (§ 11 punkt 7) ning otsuse tegija eesnimi- või nimed ja perekonnanimi või -nimed (§ 11 punkt 10). Nimetatud andmed kantakse LTR-i andmekogusse juba praegu. Muudatus on tehniline ning tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 1 punktiga 6 täiendatakse määruse nr 27 § 12 punkti 1 pärast sõna „andmed“ sõnadega „ja välismaalase Eestis töötamisega seotud andmed“. Määruse nr 27 §-ga 12 sätestatakse, kes on andmekogu andmeandjad ja milliseid andmeid igalt andmeandjalt saadakse. Muudatusega täpsustatakse andmekoosseisu, mis saadakse füüsilisest või juriidilisest isikust tööandjalt. Muudatus on tingitud sellest, et füüsilisest või juriidilisest isikust tööandja kannab edaspidi LTR-i andmekogusse nii lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisega seotud andmed kui ka välismaalase Eestis töötamisega seotud andmed, mida on vaja TÖR-i kande jaoks.

Eelnõu § 1 punktiga 7 täiendatakse määruse nr 27 §-i 12 punktiga 17¹. Määruse nr 27 § 12 sätestab, kes on LTR-i andmekogu andmeandjad ja milliseid andmeid igalt andmeandjalt saadakse. Muudatusega lisatakse LTR-i andmekogu andmeandjaks töökeskkonna andmekogu, mis edastab LTR-i andmekogule järgmised andmed: välismaalase ja välismaalase kutsuja või muu isikuga, kelle juurde välismaalane tuleb, seotud andmed, kui välismaalane on lähetatud

³ Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. aasta määrus nr 21 „[Maksukohustuslaste registri põhimäärus](#)“.

töötaja Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse tähenduses, samuti andmed tööandja suhtes rakendatud ettekirjutuse ja sunniraha kohta. Tegu on töökeskkonna andmekogu põhimääruse⁴ § 6 punktides 2–4, § 8 lõike 1 punktides 7–9, § 9 lõike 2 punktides 1–2 ja 4–5 ning § 13 lõike 1 punktis 7 sätestatud andmetega. PPA kasutab nimetatud andmeid, et hinnata, kas välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlus vastab nõuetele.

Eelnõu § 1 punktidega 8–10 muudetakse määruse nr 27 § 14, millega sätestatakse andmete andmekogusse kandmise alusdokumendid.

Punktidega 8 ja 9 asendatakse § 14 punktis 1 sõna „või“ semikooloniga ning § 14 punkti 2 täiendatakse pärast sõna „menetluses“ sõnaga „või“. Muudatused on tehnilised.

Punktiga 10 täiendatakse määruse nr 27 § 14 punktiga 3, mille kohaselt on muudatuse tulemusena edaspidi andmete andmekogusse kandmise alusdokumendiks ka need dokumendid, mille andmeandja on esitanud maksukorralduse seaduse alusel maksukohustuslaste registrisse, täpsemalt selle alamregistrisse TÖR, kande tegemiseks. Muudatus on tehtud õigusselguse tagamiseks ning seotud eelnõu § 1 punktides 4 ja 6 tehtud muudatustega.

Eelnõu § 1 punktiga 11 täiendatakse määruse nr 27 § 18 lõikega 1¹. Määruse nr 27 §-ga 18 sätestatakse andmekogu andmete säilitamine. Muudatuse kohaselt säilitatakse ja hävitatakse andmed, arvestades maksukorralduse seaduse § 17 lõike 1 alusel kehtestatud maksukohustuslaste registri põhimääruses sätestatud. Muudatus on vajalik, et LTR-i andmekogus oleva TÖR-i kande jaoks vajalike täiendavate andmete säilitamine ja hävitamine toimuks vastavalt maksukohustuslaste registri põhimääruse §-s 63 sätestatud nõuetele. Andmete säilitamise ja hävitamise kohta sätestatakse erisus, kuna puudub vajadus säilitada TÖR-i kantavaid täiendavaid andmeid LTR-i andmekogus kauem kui TÖR-is.

Eelnõu §-ga 2 muudetakse määrust nr 6.

Eelnõu § 2 punktidega 1 ja 2 muudetakse määruse nr 6 § 2 lõiget 3 ning täiendatakse § 5 lõikega 5. Määruse nr 6 § 2 lõikega 3 sätestatakse, et MIGIS-e andmeid kasutatakse riigi julgeoleku ja siseturvalisuse tagamiseks sündmuste ennetamisel, avastamisel ja analüüsimisel ning statistilistel eesmärkidel, ja määruse nr 6 §-ga 5 reguleeritakse andmekogu pidamist ja andmekogu andmete kaitset. Sarnaselt määruse nr 27 muudatusele jäetakse määruse nr 6 § 2 lõikest 3 välja sõnad, mille kohaselt täidetakse andmekogu pidamise eesmärged „koos infosüsteemidega, mida kasutatakse Politsei- ja Piirivalveameti töös“. Sätet muudetakse, kuna neid eesmärgi täidetakse küll MIGIS-e andmetega, kuid mitte MIGIS-es ning MIGIS-e andmeandjad on juba loetletud kehtiva määruse nr 6 §-s 11. Määruse nr 6 § 5 täiendatakse lõikega 5 tulenevalt vajadusest kajastada MIGIS-e andmete kasutamine PPA andmelaos ALIS, mille abil koostatakse statistikat ja tehakse andmeanalüüsi. Muudatuse kohaselt on sarnaselt LTR-i andmekogule ka MIGIS-e osaks andmeladu, mis koosneb MIGIS-e andmetest, ning nende andmete säilitamisele kohaldatakse MIGIS-e andmete säilitamise regulatsiooni.

Eelnõu § 2 punktiga 3 täiendatakse määruse nr 6 § 11 punkti 16. Määruse nr 6 §-ga 11 sätestatakse, kes on andmekogu andmeandjad ja milliseid andmeid igalt andmeandjalt saadakse. Muudatusega täiendatakse § 11 lõike 1 punkti 16 pärast sõna „tähenduses“ sõnadega „, samuti andmed tööandja suhtes rakendatud sunniraha kohta“. Muudatuse tulemusena saab MIGIS edaspidi töökeskkonna andmekogust ka tööandja suhtes rakendatud sunniraha andmeid.

⁴ Tervise- ja tööministri 18. veebruari 2021. aasta määrus nr 4 „[Töökeskkonna andmekogu põhimäärus](#)“.

Tegemist on töökeskkonna põhimääruse § 6 punktides 2–4, § 8 lõike 1 punktides 7–9, § 9 lõike 2 punktides 1–2 ja 4–5 ning § 13 lõike 1 punktis 7 sätestatud andmetega. PPA kasutab nimetatud andmeid, et hinnata, kas välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimine vastab nõuetele.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse määruse jõustumine. Määrus jõustub 1. jaanuaril 2026. aastal, sest samal kuupäeval jõustuvad seaduse muudatused, millega võimaldatakse tööandjal suhelda riigiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning millega luuakse õiguslikud alused, et PPA, MTA ja TI andmekogud saaksid edaspidi vahetada välismaalase Eestis töötamise andmeid X-tee kaudu.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga ei võeta üle Euroopa Liidu õigust. Eelnõu on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega.

4. Määruse mõjud

Eelnõuga ei panda andmesubjektidele uusi kohustusi, vaid võimaldatakse välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda riigiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning luuakse õiguslikud alused, et PPA, MTA ja TI andmekogud saaksid edaspidi vahetada välismaalase Eestis töötamise andmeid üle X-tee. Andmesubjekti jaoks on andmete töötlemine läbipaistvam, kui selleks on selge regulatsioon. Isikuandmeid sisaldava teabe töötlemisel tuleb jätkuvalt järgida kõiki asjakohaseid õigusakte ja menetlusnorme. Muudatused aitavad tagada isikuandmete kaitset. Määruse rakendamisega kaasnevad mõjud on hinnatud välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (*rändemenetluste tõhustamine*) eelnõu seletuskirjas⁵.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Muudatuste rakendamine toob kaasa infosüsteemide arendamise ja haldamise kulud ning koolitus- ja teavitustegevuste kulud. Muudatused on seotud PPA rändemenetlusinfosüsteemi arendusprojektiga (RIS II etapi teine osa), mille tulemusena valmivad välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu andmevahetuslahendused MTA ja TI andmekogudega ning ühe akna lahendus lähetatud töötajate andmete edastamiseks TI-le. RIS II etapi teise osa arendustööd rahastatakse Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondi meetme „Digiriik“ tegevustest ja Siseministeeriumi olemasolevast eelarvest. Kuni 2026. aasta lõpuni on RIS arendustöödeks katteallikad olemas. Määruse rakendamisega kaasnevaid kulusid on kirjeldatud välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (*rändemenetluste tõhustamine*) eelnõu seletuskirjas.

6. Määruse jõustumine

Muudatused jõustuvad 1. jaanuaril 2026. aastal, sest samal kuupäeval jõustuvad seaduse muudatused, millega võimaldatakse välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda riigiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning millega luuakse õiguslikud alused, et PPA, MTA ja TI andmekogud saaksid edaspidi vahetada välismaalase Eestis töötamise andmeid X-tee kaudu.

⁵ [548 SE](#).

Reaalselt vabanevad tööandjad andmete esitamisest mitmele asutusele siis, kui vastavad andmevahetuse arendused on valmis ja kasutusele võetud, kuna muudatused on seotud tehnilise võimekuse loomisega.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu koostöölastamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Rahandusministeeriumile ja Välisministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Andmekaitse Inspektsioonile, Eesti Ametiühingute Keskliidule, Eesti Aiandusliidule, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eesti Laevaomanike Liidule, Eesti Rahvusvaheliste Autovedajate Assotsiatsioonile, Eesti Teadusagentuurile, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Väike- ja Keskliste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele, Kaitsepolitseiametile, PPA-le, MTA-le, TI-le, Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskusele, Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele ja Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskusele.